

**Wewnątrzszkolny System Doradztwa
Zawodowego
W Zespole Szkolno – Przedszkolnym
w Woli Mędrzechowskiej**

Wola Mędrzechowska 2025/2026

System doradztwa zawodowego

1. Założenia WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System ten określa rolę i zadania nauczycieli w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, metody pracy.

Dobrze przygotowany uczeń do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który wie jakie ma zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny, zna swoją wartość, umie samodzielnie wybrać szkołę średnią, ma plany na przyszłość.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- Wybór zawodu nie jest pojedynczym aktem – to długotrwały proces stanowiący sekwencje decyzji podejmowanych przez wiele lat.
- Na wybór zawodu składają się: wiedza na temat własnych predyspozycji i umiejętności, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy.
- Preferencje edukacyjne i zawodowe są zależne od uwarunkowań wewnętrznych (cechy osobowości, temperament, zdolności) i zewnętrznych człowieka (doświadczenia, otoczenie społeczne).
- Szkoła podstawowa obok rodziny stanowi środowisko mające istotny wpływ na podejmowanie decyzji edukacyjnych uczniów.
- Działania w ramach WSDZ powinny być zaplanowane, spójne, prowadzone w sposób ciągły i systematyczny.

2. Podstawy prawne

- podstawowe przepisy prawa polskiego i unijnego dotyczące doradztwa zawodowego-regulujące kwestie udzielania pomocy w wyborze zawodu, kierunku kształcenia oraz wprowadzające doradztwo zawodowe do szkół:

- 1) Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r., poz. 1043 tekst jednolity);
- 2) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 roku w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2019 poz. 325).

3. Cele WSDZ

3.1. przedszkole:

1) Cel główny:

- rozbudzanie i rozwijanie u dzieci ich zainteresowań oraz wstępne kształtowanie pozytywnego obrazu pracy i zawodów.

2) Cele szczegółowe:

- zapoznanie dzieci z różnorodnością zawodów (np. strażak, lekarz, piekarz itp.),
- kształtowanie pozytywnej postawy wobec pracy,
- rozwijanie naturalnej ciekawości poznawczej związanej ze światem zawodów,
- rozwijanie umiejętności społecznych przydatnych w pracy zespołowej (np. współpraca, komunikacja).

3) Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego.

1. Poznanie siebie:

Dziecko:

- określa, co lubi robić;
- podaje przykłady różnych zainteresowań;
- określa, co robi dobrze;
- podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy.

Dziecko:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Dziecko:

- nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- zawodowych.

Dziecko:

- opowiada, kim chciałoby zostać;
- na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

4) Zajęcia w zakresie preorientacji zawodowej w przedszkolu są spójne z treściami realizowanego na tym etapie edukacyjnym programu.

1. Cele dotyczące wspomaganie aktywności społecznej:

- kształtowanie u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do łagodnego znoszenia stresów i porażek,
- rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi,
- stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych,
- nabywanie przez dziecko wiedzy o sobie,
- nabywanie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach (odporność na porażki i stres),
- rozszerzanie informacji o swojej rodzinie,
- nabywanie coraz większej samodzielności,
- dążenie do rozumienia własnej indywidualności,
- uświadamianie motywów własnego działania,
- aktywne uczestniczenie w życiu grupy,
- przestrzeganie zasad zgodnego życia w grupie

- dostrzeganie odrębności innych,
- posiadanie podstawowej wiedzy o miejscu zamieszkania,
- nabywanie świadomości własnej roli, jako dziecka, w środowisku społeczno-kulturowym,
- określanie własnych upodobań (co lubię robić, co mi się podoba),
- swobodne podejmowanie działań zmierzających do określenia własnej tożsamości.

2. Cele dotyczące aktywności językowej:

- wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych, potrzebnych im w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji,
- zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej.

3. Cele dotyczące wspomagania aktywności poznawczej:

- wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji,
- budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych,
- zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej,
- inicjowanie działalności zabawowej według własnych pomysłów i na miarę własnych możliwości,
- prezentowanie własnych zainteresowań, poznawanie cudzych.

4. Cele dotyczące aktywności artystycznej:

- określanie własnych zainteresowań z określonej dziedziny sztuki,
- rozwijanie talentów artystycznych.

5. Cele dotyczące aktywności ruchowej i zdrowotnej:

- przestrzeganie zasad przyjętych w zabawach ruchowych
- świadome regulowanie zmęczenia odpoczynkiem,
- poznawanie podstawowych zasad dbałości o zdrowie, przestrzeganie ich,
- rozumienie znaczenia dbałości o bezpieczne, sprzyjające zdrowiu otoczenie,
- poznawanie ogólnych zasad bezpieczeństwa, przestrzeganie ich,
- umiejętnie określanie własnego samopoczucia.

3.2. Klasy I-VI

1) Cel główny:

- wprowadzenie uczniów w świat zawodów i rynku pracy oraz rozpoznawanie własnych zainteresowań, predyspozycji i uzdolnień.

2) Cele szczegółowe:

- pogłębianie wiedzy o zawodach i ich znaczeniu w społeczeństwie,
- kształtowanie świadomości własnych mocnych stron i preferencji,
- wzmacnianie postaw proaktywnego planowania przyszłości,
- prowadzenie pojęć związanych z pracą i edukacją (np. kwalifikacje, ścieżki edukacyjne).

3) Treści programowe:

3.1. Klasy I-III

1. Poznanie siebie – uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i ich rozwój;
 - prezentuje je przed innymi;
 - podaje przykłady zainteresowań ludzi;
 - rozpoznaje swoje mocne strony;
 - podejmuje działania i opisuje ich efekty.
2. Świat zawodów i rynek pracy – uczeń:
- odgrywa role zawodowe w zabawie;
 - rozpoznaje i opisuje zawody z otoczenia;
 - definiuje pracę i jej znaczenie;
 - rozumie rolę różnych zawodów w życiu społeczności;
 - dostrzega rolę predyspozycji i zainteresowań w wyborze zawodu;
 - używa narzędzi zgodnie z celem, kreatywnie.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie – uczeń:
- uzasadnia potrzebę uczenia się przez całe życie;
 - identyfikuje treści, które lubi;
 - zna różne źródła wiedzy i z nich korzysta.
4. Planowanie rozwoju i podejmowanie decyzji – uczeń:
- opowiada, kim chciałby zostać;
 - planuje działania, wskazując niezbędne zadania;
 - podejmuje samodzielne decyzje w sprawach osobistych.

3.2. Klasy IV-VI

1. Poznawanie własnych zasobów – uczeń:
- określa swoje zainteresowania, zdolności i kompetencje;
 - rozpoznaje mocne i słabe strony, ograniczenia;
 - identyfikuje własne wartości, predyspozycje i stan zdrowia.
2. Świat zawodów i rynek pracy – uczeń:
- poznaje różne zawody;
 - wyszukuje informacje o zawodach i rynku pracy.
3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie – uczeń:
- zna system edukacji i inne formy uczenia się;
 - potrafi wyszukać informacje o placówkach kształcenia;
 - rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie.
4. Planowanie rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych – uczeń:
- planuje ścieżkę edukacyjną i zawodową;
 - podejmuje i modyfikuje decyzje dotyczące edukacji i pracy.

3.3 Klasy VII-VIII

1) Cel główny:

- pomoc uczniom w świadomym i samodzielnym podejmowaniu decyzji dotyczących dalszej edukacji i wyboru ścieżki zawodowej.

2) Cele szczegółowe:

- analiza predyspozycji, zainteresowań i kompetencji ucznia,
- poznanie oferty szkół ponadpodstawowych i rynku pracy,
- przygotowanie do rekrutacji do szkoły średniej,

- wspieranie w budowaniu indywidualnej ścieżki edukacyjno-zawodowej,
- rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji i planowania kariery.

3) Treści programowe:

1. Poznawanie własnych zasobów-uczeń:

- rozpoznaje swoje mocne i słabe strony, zainteresowania, predyspozycje, wartości i kompetencje kluczowe;
- identyfikuje typ osobowości zawodowej;
- zna swoje możliwości zdrowotne (np. przeciwwskazania do niektórych zawodów);
- określa priorytety życiowe i cele zawodowe;
- potrafi zaprezentować siebie (np. przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej, autoprezentacja).

2. Świat zawodów i rynek pracy- uczeń:

- zna i potrafi opisać różnorodne zawody i stanowiska pracy;
- rozumie rolę kwalifikacji zawodowych, umiejętności i postaw w pracy;
- zna czynniki wpływające na zatrudnienie (np. automatyzacja, lokalny rynek pracy);
- rozpoznaje bezpieczne i niebezpieczne formy pracy;
- rozumie pojęcia takie jak: mobilność zawodowa, elastyczność, przedsiębiorczość.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie- uczeń:

- zna system oświaty w Polsce i jego struktury (szkoły ponadpodstawowe: licea, technika, szkoły branżowe);
- potrafi porównać oferty szkół, kierunki kształcenia i możliwe zawody;
- zna alternatywne formy edukacji (kursy, szkolenia, szkoły policealne);
- rozumie znaczenie uczenia się przez całe życie dla kariery zawodowej i rozwoju osobistego;
- zna źródła informacji o szkołach i zawodach (np. baza zawodów MEiN, OKE, portale rekrutacyjne).

4. Planowanie kariery i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych- uczeń:

- planuje własną ścieżkę edukacyjno-zawodową;
- zna etapy podejmowania decyzji (analiza, wybór, ewaluacja);
- tworzy indywidualny plan działania (np. plan wyboru szkoły, zawodu);
- zna zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych;
- przygotowuje się do podjęcia świadomych decyzji edukacyjnych i zawodowych.

4) Forma realizacji zajęć:

1. Minimum 10 godzin w roku szkolnym (obowiązkowe zajęcia edukacyjne).

2. Zajęcia mogą być również realizowane w formie zajęć:

- lekcyjnych,
- warsztatów,
- spotkań z doradcami,
- wycieczek zawodoznawczych,
- wizyt w szkołach ponadpodstawowych i firmach,
- projektach edukacyjnych.

4. Przykłady zadań nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do doradztwa zawodowego.

1. Nauczyciel informatyki prowadzi naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół

ponadpodstawowych , wyjaśnia organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczy komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentuje sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Wdraża do pracy zespołowej w ramach projektu, pokazuje sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.

2. Nauczyciel języka polskiego omawia charakter pracy w różnych zawodach, uczy tworzenia wypowiedzi: pisanie życiorysu, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego (dostosowywanie wypowiedzi do sytuacji). Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji za pomocą słowników, encyklopedii. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.

3. Nauczyciel matematyki uczy gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości i rachunkowości. Uczy planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza (wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.

4. Nauczyciele języków obcych zapoznają z zasobem języka dotyczącym szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Prezentują uczniom filmy o zawodach w języku obcym. Uczą tworzenia kilkudzaniowych wypowiedzi na temat swoich umiejętności (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej metodą projektu.

5. Nauczyciele przyrody i przedmiotów przyrodniczych omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia i organizowania pracy własnej. Zapoznają z zawodami z dziedziny meteorologii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii.

6. Nauczyciel historii i społeczeństwa informują o siedzibie władz lokalnych uczniów oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich role w społeczeństwie. Omawia z uczniami problemy współczesnej Polski (m.in. bezrobocie). Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Uczy tworzenia drzewa genealogicznego. Omawia z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś. Prezentują podstawowe cechy obecnego systemu gospodarczego.

7. Nauczyciel wychowania fizycznego omawiając trening zdrowotny, pomagają opracować rozkład dnia ucznia, uwzględniając proporcje między pracą, a wypoczynkiem, wysiłkiem umysłowym i fizycznym.

8. Nauczyciel edukacji zdrowotnej prowadzą lekcje na temat ról społecznych i modeli życia. Zapoznają ze sposobem pracy instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Kształtuje u uczniów poczucie odpowiedzialności za własny rozwój.

9. Nauczyciel religii przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, etykę zawodową, pomagają stworzyć uczniom ich własne systemy wartości. Pomagają poznać siebie, przyjmując odpowiedzialność za siebie. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw i obowiązków, zasad

i reguł postępowania w życiu człowieka. Uczy prowadzenia dyskusji i umiejętności uzasadniania opinii dotyczących zjawisk w społeczności lokalnej.

10. Nauczyciel muzyki zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.

11. Nauczyciel plastyki zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów.

12. Nauczyciel techniki opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizację miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami do obróbki ręcznej.

13. Nauczyciele bibliotekarze prenumerują czasopisma związane z edukacją oraz pomagają znaleźć informacje edukacyjnozawodowe. Ponadto nauczyciele prowadzą zajęcia pozalekcyjne i koła zainteresowań umożliwiające uczniom rozwijanie swoich zdolności i umiejętności.

5. Załącznik nr 1: „[Program realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego w roku szkolnym 2025/2026](#)”.

6. Ocena i ewaluacja

Realizacja Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego powinna opierać się na stałym monitorowaniu, ewaluacji i kontroli podjętych działań. Kontrola powinna być dokonywana w celu usprawnienia i ulepszania realizowanych zadań lub wytyczenia nowych form pracy. Wykorzystana zostanie do tego technika ankiet, wywiadu i obserwacji. Ewaluacja pozwala także zaobserwować dynamikę procesu i rodzące się nowe potrzeby czy niezaplanowane rezultaty. Dzięki ewaluacji można dokonywać aktualizacji działań doradczych, odkrywać aktualne potrzeby i oczekiwania - co pozwala na długoterminowe planowanie działań.

7. Literatura:

7.1. Oddziały przedszkolne:

1. Literatura dla nauczycieli:

➤ A. Brzezińska – „Społeczna psychologia rozwoju” → Przydatna do zrozumienia etapów rozwoju

dziecka i jego możliwości poznawczych.

➤ K. Braun-Gałkowska – „Psychologia domowa” → Wsparcie w interpretacji środowiskowych czynników

wpływających na zainteresowania dzieci.

➤ M. Kielar-Turska – „Rozwój dziecka. Od niemowlęctwa do dorastania” → Pomaga dostosować treści

Zawodo znawcze do poziomu rozwoju przedszkolaków.

2. Książeczki i materiały dla dzieci:

➤ „Poznajemy zawody” – seria książek edukacyjnych (różni autorzy, np. Kapitan Nauka, Aksjomat)

→ Kolorowe książeczki, zagadki, opowiadania o zawodach.

➤ „Mądra Mysz” – np. „Mam przyjaciela lekarza”, „Mam przyjaciela strażaka”

→ Seria książek przedstawiająca zawody poprzez codzienne historie.

➤ „Zawodowy zawrót głowy” – Katarzyna Bieńkowska

→ Przedszkolna pomoc dydaktyczna: rymowanki, opowiadania, zabawy tematyczne.

7.2. Szkoła podstawowa – klasy I–VIII

1. Dla nauczycieli i doradców:

- K. Czerwińska-Jasiewicz – „Doradztwo zawodowe w szkole” → Praktyczny poradnik z gotowymi rozwiązaniami dla szkół podstawowych.
- W. Bandura, J. M. Łukasiewicz – „Wychowanie do życia i wyboru zawodu” → Starsze, ale wciąż przydatne opracowanie podstaw doradztwa.
- Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) – bezpłatne publikacje online:
 - „Program realizacji doradztwa zawodowego w szkole podstawowej”
 - „Doradztwo zawodowe – poradnik dla nauczycieli”
 - Zestaw scenariuszy zajęć (klasy 4–6 i 7–8) → Do pobrania na stronie: <https://doradztwo.ore.edu.pl>
- „Zawodowy GPS” – Zeszyt ćwiczeń dla ucznia i poradnik dla nauczyciela (kl. 7–8) – ORE

2. Literatura dla uczniów:

- Anne-Sophie Baumann „Zawody. Wielka księga” → Bogato ilustrowana książka dla młodszych klas SP.
- Elżbieta Zubrzycka „Mali odkrywcy zawodów” → Edukacyjna seria o różnych zawodach w formie opowiadań i zadań.
- „Planeta Zawodów” – przewodnik dla ucznia (klasy 7–8) – dostępne w wielu poradniach i szkołach
→ Prosty język, opisy zawodów i dróg edukacyjnych.

8. Źródła online:

- <https://doradztwo.ore.edu.pl> – ORE – Doradztwo zawodowe
→ Scenariusze zajęć, prezentacje, ćwiczenia, diagnozy.
- <https://mapakarier.org> – Mapa Karier
→ Interaktywna baza zawodów z opisami, filmami i powiązaniem ze ścieżką edukacyjną. Świetna dla klas IV–VIII.
- <https://zarowek.pl> – Zarówek – zawody dla dzieci
→ Platforma z materiałami o zawodach dla przedszkoli i młodszych klas SP.